



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 79/2022-67

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Dudíša a zo sudcov Libora Duľu (sudca spravodajca) a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], zastúpenej JUDr. Andrejom Garom, advokátom, Štefánikova 14, Bratislava, proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave č. k. 20 CoP 142/2021 z 13. októbra 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 1. decembra 2021 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 19 ods. 2, čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 20 CoP 142/2021 z 13. októbra 2021 (ďalej len „napadnuté uznesenie krajského súdu“). Sťažovateľka navrhuje vysloviť porušenie ňou označených práv, zrušiť uznesenie krajského súdu a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Sťažovateľka tiež žiada, aby ústavný súd až do svojho rozhodnutia vo veci samej odložil vykonateľnosť uznesenia krajského súdu v spojení s uznesením Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) č. k. 3 P 47/2020 zo 16. novembra 2020 (ďalej aj „uznesenie okresného súdu“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, že [REDACTED], otec maloletého [REDACTED] [REDACTED] ďalej len „maloletý“), podal 3. augusta 2020 na okresnom súde proti sťažovateľke ako matke maloletého návrh na nariadenie návratu maloletého do cudziny pri neoprávnenom premiestnení alebo zadržaní. O predmetnom návrhu rozhodol okresný súd uznesením č. k. 3 P 47/2020 zo 16. novembra 2020 tak, že (i) nariadil sťažovateľke návrat maloletého do krajiny jeho obvyklého pobytu Írskej republiky, (ii) nariadil sťažovateľke navrátiť maloletého na územie Írskej republiky do 5 dní odo dňa právoplatnosti tohto uznesenia, (iii) pre prípad, že sťažovateľka maloletého v súlade s predchádzajúcim výrokom tohto uznesenia na územie Írskej republiky nenavráti, je otec maloletého oprávnený po uplynutí určenej lehoty maloletého prevziať na účely jeho navrátenia do krajiny obvyklého pobytu maloletého, a (iv) súvisiacim výrokom o trovách konania rozhodol, že žiaden z účastníkov konania nemá nárok na ich náhradu.

3. Proti uzneseniu okresného súdu podala sťažovateľka v zákonnej lehote odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd napadnutým uznesením tak, že uznesenie okresného súdu ako vecne správne potvrdil.

II. Argumentácia sťažovateľky

4. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľky je jej tvrdenie o porušení ňou označených práv v bode 1 tohto uznesenia predovšetkým tým, že krajský súd (vrátane okresného súdu) nezistil skutočný stav veci, keď bez „relevantného a dostačujúceho odôvodnenia mal za to, že obvyklým pobytom maloletého... je Írsko a nie Slovensko ako tomu bezpochyby bolo do dňa 01.07.2019.“. Sťažovateľka tiež namieta, že krajský súd nesprávne právne posúdil vec, keďže na vec neaplikoval čl. 13 písm. b) Dohovoru o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí (ďalej len „Haagsky dohovor“), a preto zastáva názor, že krajský súd nesprávne vyhodnotil podmienky, ktoré ho viedli k záveru o vecnej správnosti uznesenia okresného súdu, ktorým bol nariadený návrat maloletého dieťaťa do krajiny jeho obvyklého pobytu.

5. V tejto súvislosti sťažovateľka predovšetkým uvádza, že krajský súd pri rozhodovaní o návrate maloletého do iného zmluvného štátu v zmysle Haagskeho dohovoru nepostupoval v súlade s princípom materiálnej pravdy, nevychádzal zo starostlivo zisteného skutočného stavu veci [a to pri hodnotení otázky (i) obvyklého pobytu maloletého, (ii) osobnostného profilu maloletého a jeho vzťahu k rodičom, (iii) surogačného materstva, (iv) opatrovníckeho práva otca a jeho aktívnej legitímácie na podanie návrhu na návrat maloletého, (v) súdnych konaní na Slovensku a v Írsku], svoj postup nevedol so záujmom ochrániť najlepší záujem maloletého v spojení s princípmi podľa čl. 8 dohovoru, čl. 19 ods. 2 ústavy a pri rozhodovaní neprihliadol na tvrdenia sťažovateľky týkajúce sa vystavenia maloletého neznesiteľnej situácii podľa čl. 13 písm. b) Haagskeho dohovoru. Krajský súd podľa jej názoru nepostupoval v súlade so zásadou rovnosti strán, keď sťažovateľke bolo konaním krajského súdu odopreté jej základné právo na súdnu ochranu zaručené v čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

6. Sťažovateľka doplnila svoju ústavnú sťažnosť podaním z 12. januára 2022, v ktorom uvádza, že 1. decembra 2021 sa otec „*násilným spôsobom zmocnil maloletého dieťaťa, odvliekol ho na neznáme miesto*“ a následne sa otcovi „*napriek zákazu vycestovania a napriek absencii cestovného dokladu maloletého, zrejme aj za súčinnosti írskej ambasády podarilo dieťa odvieť zo Slovenska na územie Írska, kde sa toho času pravdepodobne maloletý nachádza.*“. Sťažovateľka ďalej uvádza, že v priebehu mesiaca december 2021 sa uskutočnili pred írskym súdom tri pojednávania, v mesiaci január 2022 dve pojednávania a ďalšie pojednávanie je nariadené na 28. február 2022. Sťažovateľka tiež tvrdí, že otec maloletého jej neumožňuje stýkať sa s maloletým, pričom 6. januára 2022 otec priniesol maloletého na súd, avšak sťažovateľka mala možnosť ho vidieť približne 10 minút bez toho, aby im otec umožnil kontakt.

7. Sťažovateľka v závere svojej ústavnej sťažnosti žiada, aby ústavný súd odložil vykonateľnosť uznesenia krajského súdu v spojení s uznesením okresného súdu, čo odôvodňuje poukazom na možný vznik ujmy na strane maloletého tým, že výkonom napadnutého rozhodnutia mu hrozí, že sa ocitne bez sťažovateľky, príslušníkov jej rodiny, ako aj otca, ktorým podľa názoru sťažovateľky v Írsku nepatria opatrovnícke práva, čím bude maloletý uvrhnutý do neznesiteľnej situácie, pretože po príchode do Írska je pravdepodobné, že bude odobratý írskymi sociálnymi orgánmi. Na strane druhej sťažovateľka uvádza, že práve odložením vykonateľnosti označeného uznesenia krajského súdu nebude maloletému „*zamedzené v styku s matkou tak, ako si to naplánoval otec a maloletý i naďalej zotrvá v známom a rodinnom prostredí...*“.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

8. Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdené porušenie základných práv sťažovateľky podľa čl. 19 ods. 2, čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 8 ods. 1 dohovoru, ktorých porušenie sťažovateľka čiastočne odôvodňuje vo vzájomnej súvislosti.

9. Ústavný súd hneď v úvode považuje za potrebné zdôrazniť, že obzvlášť zdržanlivo pristupuje k prieskumu rozhodnutí všeobecných súdov v rodinnoprávnych veciach, pretože rozhodovanie v týchto právnych veciach sa odvíja od zisťovania a posudzovania skutkových okolností a otázok pred všeobecnými súdmi, ktoré ústavný súd s ohľadom na svoje postavenie nemôže prehodnocovať a následne nahrádzať. Prieskumná právomoc ústavného súdu sa tak koncentruje na posúdenie, či zo strany všeobecných súdov nejde o skutočne extrémny exces predstavujúci porušenie ústavou alebo medzinárodnými zmluvami zaručených práv (obdoba I. ÚS 26/2021).

10. Po oboznámení sa so sťažnostnou argumentáciou (koncentrovane vyjadrenou v bode 5 tohto uznesenia), ktorá po vecnej stránke kopíruje odvolacie námietky sťažovateľky uplatnené proti uzneseniu okresného súdu, dospel ústavný súd k záveru, že ústavná sťažnosť je zjavne neopodstatnená.

III.1. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozhodnutím krajského súdu a postupom predchádzajúcim jeho vydaniu:

11. Sťažovateľka krajskému súdu vytýka, že nedostatočným spôsobom zistil skutočný stav veci, a to v otázke obvyklého pobytu maloletého, keď dospel k záveru o jeho obvyklom pobyte v Írsku, a v otázke opatrovníckych práv k maloletému na území Írska, s čím zároveň myšlienково prepája aj svoju argumentáciu o nezohľadnení najlepšieho záujmu maloletého.

K obvyklému pobytu maloletého:

12. Podstatou argumentácie sťažovateľky je tvrdenie, podľa ktorého sa všeobecné súdy nevysporiadali s otázkou, kedy malo dôjsť k zmene obvyklého pobytu maloletého zo Slovenska na Írsko. Sťažovateľka tiež tvrdí, že nikdy nemala vôľu trvale žiť v Írsku, o tejto skutočnosti vedel aj otec maloletého a do Írska chodila len na návštevu za otcom maloletého. Sťažovateľka poukazuje aj na skutočnosť, že maloletý strávil takmer rovnaký počet dní na Slovensku, ako aj v Írsku. Na pozadí odôvodnenia rozsudkov Súdneho dvora Európskej únie (ďalej len „Súdny dvor“) A, C-523/07 z 2. apríla 2009 a Mercredi, C-497/10 z 22. decembra 2010 ďalej uvádza, že obvyklým pobytom maloletého je v okolnostiach jej veci práve Slovenská republika. V závere svojej argumentácie poukazuje aj na stanovisko úradu práce, sociálnych vecí a rodiny (ďalej len „úrad“) z 22. júla 2021, ktorý „za krajinu obvyklého pobytu maloletého...“ označil Slovenskú republiku.

13. V posudzovanej veci sa k námietke sťažovateľky týkajúcej sa ustálenia obvyklého pobytu maloletého vyjadril v odôvodnení svojho uznesenia okresný súd, pričom z odôvodnenia uznesenia krajského súdu vyplýva, že odvolací súd sa v plnom rozsahu stotožnil so skutkovými a s právnymi názormi okresného súdu vyjadrenými v jeho rozhodnutí, pričom v odôvodnení svojho rozhodnutia zvýraznil tie skutočnosti, ktoré pre určenie obvyklého pobytu maloletého boli pre rozhodnutie v danej veci podstatné. Krajský súd v odôvodnení svojho rozhodnutia komplexne posúdil daný skutkový stav, majúc na zreteli záruky poskytované prostredníctvom medzinárodných zmlúv (Haagsky dohovor) a úniovej právnej úpravy [nariadenie Rady (ES) č. 2201/2003 z 27. novembra 2003 o právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1347/2000 (ďalej len „nariadenie“)], keď v okolnostiach danej veci [spoločné bývanie v Írsku po návrate zo Slovenskej republiky (kde bol maloletému vystavený rodný list), nahlásenie maloletého k všeobecnému lekárovi v Írsku, poberanie sociálnych dávok matkou v Írsku, väčšia časť života strávená v spoločnej domácnosti v Írsku, so súhlasom otca realizované krátkodobé návštevy matkou na území Slovenskej republiky a absencia súhlasu otca s trvalým premiestnením maloletého na územie Slovenskej republiky] akcentoval a objektivizoval skutočnosti rozhodujúce pre náležité ustálenie obvyklého pobytu maloletého, čím zároveň svoje rozhodnutie dostatočným spôsobom odôvodnil aj vo vzťahu k sťažovateľkou uvádzaným protichodným tvrdeniam o obvyklom pobyte maloletého na území Slovenskej republiky.

14. Ústavný súd v tejto súvislosti ďalej uvádza, že sťažovateľkou tvrdená skutočnosť, že jej vôľou nikdy nebolo trvale žiť v Írsku, nie je v okolnostiach danej veci rozhodujúca, keďže rozhodujúce sú tie znaky, ktoré možno procesne významným spôsobom v priebehu návratového konania preukázať a z ktorých obsahu vyplýva konzistentný skutkový záver o právne významných predpokladoch pre vydanie meritórneho rozhodnutia v návratovom konaní.

15. Pokiaľ ide o sťažovateľkou uvádzané rozhodnutia Súdneho dvora (A, C-523/07 z 2. apríla 2009 a Mercredi, C-497/10 z 22. decembra 2010), z ktorých záverov vyvodzuje, že obvyklým pobytom maloletého je v okolnostiach jej veci práve Slovenská republika, ústavný súd uvádza, že obsah napadnutého rozhodnutia nevybočuje z rámcových kritérií, ktoré Súdny dvor konštruoval vo vzťahu k ustáleniu obvyklého pobytu dieťaťa. K už uvedenému je potrebné uviesť, že ani v jednom označenom prípade Súdny dvor neposudzoval identickú situáciu s tou, ktorá bola predmetom konania vo veci sťažovateľky, teda s neoprávneným premiestnením maloletého z krajiny jeho obvyklého pobytu, a preto závery vyplývajúce z týchto rozhodnutí Súdneho dvora možno extrapolovať na daný prípad iba v rozsahu rozhodujúcim pre určenie okolností relevantných pre posúdenie obvyklého pobytu maloletého.

16. Pokiaľ ide o námietku sťažovateľky, podľa ktorej za obvyklý pobyt maloletého bola úradom označená Slovenská republika, je potrebné uviesť, že ustálenie otázky obvyklého pobytu maloletého je výlučne v kompetencii kauzálne príslušného súdu v návratovom konaní, a nie v pôsobnosti správneho orgánu, a preto ústavný súd považoval aj túto námietku za zjavne neopodstatnenú.

K opatrovníckym právam otca maloletého:

17. Sťažovateľka v tejto súvislosti predovšetkým tvrdí, že írske právo nepozná vznik opatrovníckeho práva formou alebo prostredníctvom surogátneho materstva a otcovi v Írsku nesvedčia opatrovnícke práva k maloletému, preto zastáva názor, že navrátením maloletého do Írska sa tento ocitne „v právnom vákuu“ a bude odobratý sociálnymi orgánmi Írska, v dôsledku čoho bude vystavený stavu, ktorý bude pre maloletého neznesiteľný. Takáto situácia je podľa sťažovateľky v rozpore s najlepším záujmom maloletého.

18. Ako už bolo uvedené, identická námietka bola sťažovateľkou uplatnená aj v rámci jej odvolania proti uzneseniu okresného súdu, pričom krajský súd sa s ňou v odôvodnení napadnutého uznesenia náležite zaoberal a skonštatoval jej nedôvodnosť (bod 61 napadnutého uznesenia). Krajský súd na pozadí odôvodnenia okresného súdu uviedol, že maloletý sa po narodení spolu so sťažovateľkou a svojím otcom nachádzali na území Slovenskej republiky, kde bol v tom čase aj jeho obvyklý pobyt. Na Slovensku obaja nadobudli k maloletému opatrovnícke práva, čo nepopierala ani sťažovateľka. Následne krajský súd s poukazom na čl. 16 ods. 3 Haagskeho dohovoru o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone a spolupráci v oblasti rodičovských práv a povinností a opatrení na ochranu dieťaťa z 19. októbra 1996, podľa ktorého rodičovské práva a povinnosti, ktoré existujú podľa práva štátu, kde má dieťa obvyklý pobyt, zostávajú zachované aj po zmene obvyklého pobytu do iného štátu, a na ustanovenie 6D písm. c) írskeho zákona o opatrovníctve maloletých, podľa ktorého opatrovník dieťaťa je aj ten, kto opatrovnícke práva

nadobudol v inom štáte ako Írsko, dospel k záveru, že zmenou obvyklého pobytu maloletého do Írska nedošlo k strate už raz nadobudnutého opatrovníckeho práva k maloletému, a preto nie je pravdepodobné, že maloletý bude v Írsku vystavený neznesiteľnej situácii a odobratý sociálnymi orgánmi Írska a daný na adopciu. Krajský súd v tejto súvislosti tiež uviedol, že matka s maloletým pred jeho neoprávneným premiestnením žila v Írsku, bol jej priznaný rodičovský prídavok, maloletý bol zapísaný u všeobecného lekára, bol prijatý do jasieľ a žiaden orgán v Írsku nespochybnil rodičovstvo účastníkov. Tieto skutočnosti tiež signalizujú, že žiadna reálna hrozba sťažovateľkou tvrdeného postupu zo strany írskych orgánov po jeho návrate do Írska nehrozí.

19. V súvislosti s rozhodovaním o návrhu na nariadenie návratu maloletého dieťaťa do cudziny, ústavný súd konštatuje, že krajský súd v odôvodnení svojho rozhodnutia náležite posúdil daný skutkový stav, pričom cez prizmu záruk vyplývajúcich z Haagskeho dohovoru o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone a spolupráci v oblasti rodičovských práv a povinností a opatrení na ochranu dieťaťa (čl. 16 ods. 3) a s tým korelujúcej vnútroštátnej právnej úpravy Írskej republiky [ustanovenie 6D písm. c) írskeho zákona o opatrovníctve maloletých] reflektoval aj najlepší záujem maloletého v kontexte zabezpečovania jeho starostlivosti na území Írskej republiky prostredníctvom jeho primárnych vzťahových väzieb, čím svoje rozhodnutie primeraným spôsobom odôvodnil aj v tomto smere.

20. Sumarizujúc už uvedené, ústavný súd uvádza, že označená argumentácia sťažovateľky sa pohybuje výlučne v rovine bežnej polemiky so skutkovými a s na ne nadväzujúcimi právnymi závermi, čo už samo osebe vylučuje, aby takto koncipovaná sťažnostná argumentácia bola podrobená meritórnemu ústavnosúdneho prieskumu. Ústavný súd v danej súvislosti aj s odkazom na svoju konštantnú rozhodovaciu činnosť uvádza, že právomoc ústavného súdu nenahrádza postupy a rozhodnutia všeobecných súdov a nepoužíva sa na skúmanie namietanej vecnej nesprávnosti, pretože ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo vzťahu k všeobecným súdom, a preto nie je jeho úlohou prehodnocovať správnosť skutkových a právnych názorov všeobecného súdu, a to ani v prípade, ak by s takým rozhodnutím nesúhlasil (s výnimkou excesu prekračujúceho hranicu ústavnej udržateľnosti). Nazerajúc na úvahy a právne závery krajského súdu touto optikou, ich nemožno hodnotiť ako excesívne.

III.2. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 47 ods. 3 ústavy napadnutým rozhodnutím krajského súdu a postupom predchádzajúcim jeho vydaniu:

21. Sťažovateľka v tejto súvislosti namieta, že krajský súd jej „*nedoručil listiny zásadného významu pred rozhodnutím súdu*“, čím jej bolo „... *odopreté, aby sa s listinou zásadného významu pred rozhodnutím súdu mohla oboznámiť a vyjadriť sa k nej*“. Sťažovateľka uvádza, že ide o listinu označenú ako „*stanovisko Nuala E. Jackson Senior Counsel zo dňa 17.9.2020*“ a preloženú do slovenského jazyka.

22. Krajský súd reagoval na túto námietku sťažovateľky a uviedol, že okresný súd „*túto listinu [preloženú do slovenského jazyka, pozn.] prečítal na pojednávaní dňa 16.11.2020... na ktorom matka síce nebola, ale jej neúčast nebola riadne ospravedlnená*...“. Krajský súd ďalej uviedol, že označená listina v anglickom jazyku bola do súdneho spisu doručená

už 22. septembra 2020 a na pojednávaní konanom 25. septembra 2020 bola okresným súdom oznámená. Na predmetnom pojednávaní bola prítomná sťažovateľka so svojim právnym zástupcom. Následne krajský súd konštatoval, že z „*písomného vyjadrenia matky zo dňa 16.10.2020, na obsah tejto listiny reagovali.*“.

23. Zásada rovnosti strán v civilnom procese sa prejavuje vytváraním rovnakých procesných podmienok a rovnakého procesného postavenia subjektov, o ktorých právach a povinnostiach rozhoduje všeobecný súd (m. m. PL. ÚS 43/95, II. ÚS 121/02, IV. ÚS 35/02).

24. Pod rovnakým postavením účastníkov možno rozumieť iba také procesné postavenie, ktoré zabezpečí spravodlivý proces. Požiadavka spravodlivého procesu v sebe obsahuje aj zásadu zaručujúcu pre každú stranu v procese mať rovnakú možnosť obhajovať svoje záujmy a zároveň vylučujúcu mať možnosť podstatnej výhody oproti druhej strane (m. m. IV. ÚS 35/02).

25. Z už uvedeného vyplýva, že úvahy krajského súdu možno hodnotiť ako dôsledne rešpektujúce judikatúrne závery vyplývajúce z rozhodovacej činnosti ústavného súdu a týkajúce sa procesných záruk zabezpečenia rovnakého postavenia účastníkov súdneho konania. Vychádzajúc z označených skutkových okolností, je zrejmé, že sťažovateľka mala reálnu možnosť sa s uvedenou listinou oboznámiť a pravdepodobne sa s ňou aj oboznámila ešte pred vydaním konečného rozhodnutia. Ústavný súd preto konštatuje, že v okolnostiach danej veci nič nenasvedčuje opodstatnenosti návrhu sťažovateľky na vyslovenie porušenia jej základného práva zaručeného v čl. 47 ods. 3 ústavy napadnutým rozhodnutím krajského súdu a postupom predchádzajúcim jeho vydaniu.

III.3. K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 48 ods. 2 ústavy napadnutým rozhodnutím krajského súdu a postupom predchádzajúcim jeho vydaniu:

26. Podstatou argumentácie sťažovateľky je jej tvrdenie o porušení základného práva na prerokovanie veci v jej prítomnosti a základného práva vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy tým, že sa krajský súd nevysporiadal s jej námietkou smerujúcou proti postupu okresného súdu, ktorým okresný súd napriek jej žiadosti o odročenie termínu pojednávania z 13. novembra 2020 nariadeného okresným súdom na 16. november 2020 nevyhovел tomuto návrhu a vo veci rozhodol v jej neprítomnosti. Sťažovateľka túto svoju žiadosť odôvodnila s poukazom na zlú epidemiologickú situáciu v súvislosti so šírením vírusového ochorenia SARS-CoV-2 a s tým súvisiacou obavou o svoje zdravie a zdravie maloletého, a preto zastávala názor, že svoju neúčast' riadne ospravedlnila, pričom okresný súd nemal vo veci pojednávať. Sťažovateľka ďalej tvrdí, že o nevyhovení jej žiadosti o odročenie termínu pojednávania okresný súd riadne neinformoval jej právneho zástupcu, keďže odpoveď na označenú žiadosť doručoval na emailovú adresu administratívnej zamestnankyne advokátskej kancelárie, a nie na emailovú adresu právneho zástupcu, pričom asistentka advokátskej kancelárie sa s odpoveďou okresného súdu oboznámila až 17. novembra 2020, keď prišla do práce.

27. Krajský súd v reakcii na tieto tvrdenia sťažovateľky uviedol, že odpoveď okresného súdu na žiadosť sťažovateľky o odročenie termínu pojednávania bola zaslaná ešte 13. novembra 2020 o 16.47 h, a to na emailovú adresu, z ktorej bola táto žiadosť doručená

okresnému súdu. V tejto súvislosti krajský súd poukázal aj na skutočnosť, že súčasťou obsahu emailovej správy okresného súdu bolo aj vyrozumienie právneho zástupcu sťažovateľky, že žiadosť o odročenie pojednávania je nedôvodná a v prípade, ak sa pojednávania nezúčastnia, bude okresný súd pojednávať v ich neprítomnosti. Skutočnosť, že označená odpoveď okresného súdu nebola zaslaná na adresu právneho zástupcu, ale na adresu administratívnej pracovníčky advokátskej kancelárie, nebola z pohľadu krajského súdu relevantná, pretože odpoveď „*sa dostala do dispozície toho, kto zaslal žiadosť v mene právneho zástupcu.*“. Pokiaľ ide o obavu sťažovateľky o jej zdravie a zdravie maloletého, krajský súd v odôvodnení napadnutého rozhodnutia zvýraznil tú skutočnosť, že sťažovateľka už v porovnateľnej epidemiologickej situácii žiadala odročiť predchádzajúce pojednávanie, avšak nie z dôvodu rizík spojených s pandemiou ochorenia COVID-19 a vyhláseného núdzového stavu, ale z dôvodu zmeny právneho zástupcu. Krajský súd tiež zastával názor, že žiadosť o odročenie termínu pojednávania nebola podaná včas, keďže o novom termíne pojednávania bol právny zástupca sťažovateľky vyrozumiený už 22. októbra 2020 a o odročenie termínu pojednávania požiadal až 13. novembra 2020. Krajský súd v závere svojej argumentácie uviedol, že z obsahu spisu vyplýva, že sťažovateľka „*bola riadne vypočutá na predchádzajúcich pojednávaniach a mala dostatočný priestor uplatniť svoju obranu a predkladať dôkazy.*“.

28. K už uvedenému ústavný súd uvádza, že spôsob a rozsah odôvodnenia krajského súdu v reakcii na sťažovateľkou uvádzané námietky nemožno hodnotiť ako nedostatočný alebo arbitrárny. Skutočnosť, že odpoveď okresného súdu nebola zaslaná na emailovú adresu právneho zástupcu, ale na emailovú adresu jeho administratívnej pracovníčky, ktorá zároveň túto žiadosť na základe jeho poverenia doručila okresnému súdu, nepredstavuje taký procesný postup súdu, ktorý by bol spôsobilý zasiahnuť do sťažovateľkou označeného základného práva na prerokovanie vecí v jej prítomnosti a základného práva vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, pretože odpoveď na žiadosť sťažovateľky o odročenie termínu pojednávania sa dostala do sféry, ktorej vnútorná organizačná štruktúra je vecou a zodpovednosťou advokáta. Zároveň je potrebné poukázať na to, že právny zástupca sťažovateľky za predpokladu, ak od okresného súdu nezískal informáciu o spôsobe vybavenia žiadosti o odročenie termínu pojednávania priamo na svoju emailovú adresu, mohol a mal predpokladať, že táto informácia môže byť doručená aj na emailovú adresu, z ktorej bola na základe jeho poverenia odoslaná, pričom mu nič nebránilo, aby proaktívne túto informáciu overil u svojej asistentky, resp. na jej emailovej adrese. Ústavný súd poukazuje aj na skutočnosť, že právny zástupca sťažovateľky, ktorý je advokátom, je povinný pri výkone advokácie postupovať s odbornou starostlivosťou a dôsledne využívať všetky právne prostriedky, a takto chrániť a presadzovať práva a záujmy svojho klienta, a preto sa v okolnostiach danej veci (význam a povaha návratového konania a s tým súvisiaca lehota šiestich týždňov na vybavenie danej záležitosti) nemohol spoliehať na to, že v prípade absencie predchádzajúcej odpovede zo strany okresného súdu na jeho žiadosť o odročenie termínu pojednávania okresný súd pristúpi k jeho odročeniu za situácie, keď ani obmedzenia prijaté v súvislosti s vyhláseným núdzovým stavom takýto postup nutne nevyžadovali.

29. V závere ústavný súd uvádza, že sťažovateľka vo vyjadrení z 11. októbra 2021 žiadala krajský súd, aby s poukazom na znenie § 385 Civilného sporového poriadku nariadil pojednávanie pred odvolacím súdom, keďže podľa jej názoru je potrebné zopakovať a doplniť dokazovanie a vyžaduje to dôležitý verejný záujem, a tiež, aby krajský súd „*oznámil právnejmu zástupcovi sťažovateľky miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku v zmysle ust. § 219 ods. 3 CSP.*“. Keďže sťažovateľka tieto svoje tvrdenia o potrebe zopakovať a doplniť dokazovanie a o tom, že takýto postup vyžaduje dôležitý verejný záujem, bližšie nekonkretizovala a s ohľadom na skutočnosť, že krajský súd nerozhodoval procesnou formou rozsudku, ale rozhodoval formou uznesenia (§ 133 ods. 1 Civilného sporového poriadku), ústavný súd na tieto tvrdenia sťažovateľky ďalej neprihliadal.

III.4. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 19 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 8 dohovoru napadnutým rozhodnutím krajského súdu a postupom predchádzajúcim jeho vydaniu:

30. Sťažovateľka v tejto súvislosti namieta, že krajský súd neprihliadol na najlepší záujem dieťaťa, keďže nezohľadnil (i) následky, ktoré maloleťmu spôsobí odlúčenie od sťažovateľky, keďže matka čelí niekoľkým trestným oznámeniam zo strany otca, za ktoré môže byť väzobne stíhaná, tiež neprihliadol na skutočnosť, že (ii) maloletý má len slovenské občianstvo, (iii) po dobu piatich mesiacov žil nepretržite len na území Slovenskej republiky a otca iba navštevoval v Írsku a (iv) otcovi a matke nesvedčia v Írsku opatrovnícke práva k maloleťmu.

31. Krajský súd v súvislosti so skúmaním najlepšieho záujmu maloleťmu reflektoval nielen zákonnú procesnoprávnu úpravu (§ 123 a nasl. Civilného mimosporového poriadku), ale aj hmotnoprávne záruky vyplývajúce predovšetkým z čl. 13 písm. b) a čl. 20 Haagskeho dohovoru, ako aj čl. 11 ods. 4 nariadenia, a to z pohľadu skúmania existencie niektorého z dôvodov vylučujúcich nariadenie návratu maloleťmu do krajiny obvyklého pobytu, pričom aj s odkazom na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (bod 67 napadnutého uznesenia) akcentoval, že najlepší záujem maloleťmu v okolnostiach danej veci spočíva v potrebe jeho rýchleho návratu do krajiny jeho obvyklého pobytu. Nad rámec už uvedeného je potrebné ďalej uviesť, že Haagsky dohovor vychádza z konštrukcie vyvrátiteľnej domnienky, podľa ktorej návrat dieťaťa do krajiny obvyklého pobytu je pri neoprávnenom premiestení dieťaťa alebo jeho neoprávnenom zadržaní v krajine únosu v najlepšom záujme dieťaťa.

32. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia ďalej vyplýva, že dôvody, ktoré sťažovateľka uvádzala v priebehu súdneho konania (hrozba trestného stíhania sťažovateľky, odobratie maloleťmu sociálnymi orgánmi Írska, a tým vystavenie maloleťmu neznesiteľnej situácii pre stratu primárnej vzťahovej väzby), považoval krajský súd za ničím nepreukázané. Ústavný súd v tejto súvislosti považuje za potrebné tiež uviesť, že ani z doplnenia ústavnej sťažnosti nevyplýva nič, čo by po návrate maloleťmu do krajiny jeho obvyklého pobytu objektivizovalo hrozby, ktoré sťažovateľka formulovala v priebehu konania pred všeobecnými súdmi.

33. Z už uvedeného je zrejmé, že označenými námietkami sťažovateľky sa krajský súd kvalifikovane zaoberal, tieto neboli z jeho strany ignorované či prehliadnuté, pričom krajský súd v napadnutom uznesení dostatočne a zrozumiteľne vysvetlil dôvody, pre ktoré nebolo možné jej námietkam vyhovieť. Postup krajského súdu tak bol náležite ozrejmeneý, pričom ústavný súd neidentifikoval žiadne zákonné pochybenie, nieto ešte pochybenie ústavnoprávnej intenzity. Predmetné sťažnostné námietky preto ústavný súd vyhodnotil ako neopodstatnené.

34. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03).

35. Vzhľadom na už uvedené ústavný súd neidentifikoval v záveroch formulovaných krajským súdom arbitrárnosť ani nedostatok odôvodnenia, ktoré by mohli signalizovať porušenie sťažovateľkou označených práv podľa ústavy a dohovoru, a preto musel postupom podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavnú sťažnosť sťažovateľky odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú.

III.5. K návrhu sťažovateľky na odloženie vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia krajského súdu:

36. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti taktiež žiadala, aby ústavný súd odložil vykonateľnosť napadnutého uznesenia krajského súdu (v spojení s uznesením okresného súdu), čo odôvodňuje poukazom na možný vznik ujmy na strane maloletého tým, že výkonom napadnutého rozhodnutia mu hrozí, že sa ocitne bez sťažovateľky, príslušníkov jej rodiny, ako aj otca, ktorým podľa názoru sťažovateľky v Írsku nepatria opatrovnícke práva, čím bude maloletý uvrhnutý do neznesiteľnej situácie, pretože po príchode do Írska je pravdepodobné, že bude odobratý írskymi sociálnymi orgánmi.

37. Podľa § 129 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na návrh sťažovateľa odložiť vykonateľnosť napadnutého právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu, ak by právnymi následkami napadnutého právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu hrozila závažná ujma a odloženie vykonateľnosti nie je v rozpore s verejným záujmom.

38. Ústavný súd predmetnému návrhu sťažovateľky na odklad vykonateľnosti uznesenia krajského súdu (v spojení s uznesením okresného súdu) nevyhovел, keďže jej ústavnú sťažnosť odmietol v celom rozsahu z dôvodov už bližšie ozrejmeneých v tomto uznesení. Nad rámec už uvedeného ústavný súd konštatuje, že už samotná okolnosť, že maloletý bol premiestnený

do krajiny obvyklého pobytu, vylučuje zmysluplnú úvahu o tom, že sťažovateľkou navrhovaný odklad vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia by v okolnostiach danej veci mal akýkoľvek praktický význam v zmysle poskytnutia predbežnej ochrany, či už jej právneho postaveniu, alebo právneho postaveniu maloletého. Navyše je potrebné uviesť, že z podania sťažovateľky, ktorým doplnila ústavnú sťažnosť a ktoré doručila ústavnému súdu po tom, ako bol maloletý premiestnený do krajiny obvyklého pobytu, nevyplývajú také skutočnosti, ktoré by preukazovali nepriaznivé následky vo sfére maloletého v podobe, v akej to sťažovateľka v priebehu konania pred všeobecnými súdmi, ako aj v konaní pred ústavným súdom formulovala.

39. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku už neprichádzalo do úvahy rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľky obsiahnutých v petite ústavnej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. februára 2022

Ladislav Duditš
predseda senátu